ZBIÓR

UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK III — Warszawa, dnia 18 lutego 1939 r. — **Nr 11**

T R E Ś Ć:

31.

UMOWA

ustalająca warunki pracy i płacy dla robotników rolnych i straży leśnej na obszarze województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, z wyłączeniem powiatów: brzozowskiego, jarosławskiego, kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, niżańskiego, przeworskiego, rzeszowskiego, sanockiego i tarnobrzeskiego na rok służbowy 1939/40.

DZIAŁ I. ORDYNARIUSZE.

Zasady ogólne.

§ 1.

1) Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zatrudnionych przez nich rocz-

nych pracowników z normalną zdolnością do pracy, a to następujących kategorii:

a) fornali, pastuchów, stróżów i stangretów;

b) pracowników płci męskiej w wieku poniżej lat 24 (§ 20);

c) karbowych, polowych i gumiennych.

2) Inwalidzi, pracujący na równi z pozostałymi pracownikami z normalną zdolnością do pracy w rolnictwie, pobierają równe z nimi wynagrodzenie tak w gotówce jak i w naturaliach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy oraz pracownicy fizyczni ułomni mogą być godzeni na niższych warunkach.

3) Przyjęcie robotnika rocznego, należącego niewątpliwie do jednej z powyższych kategorii, w terminie późniejszym niż 1 kwietnia nie może być powodem do obniżenia przysługujących mu praw, wynikających z niniejszej umowy.

4) W stosunku do stangretów stale pełniących obowiązki przy koniach cugowych mają zastosowanie tylko § 3 i § 22 niniejszego działu.

§ 2.

1) Umowa niniejsza stanowi w myśl ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706) zmienionej rozp. Prez. Rzeczypospolitej z dnia 25 września 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 81, poz. 713) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy o pracę, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, niż warunki niniejszej umowy, ulegają z mocy wymienionej ustawy zastąpieniu przez warunki określone niniejszą umową.

2) Wszelkie indywidualne umowy, zawierające warunki korzystniejsze dla pracowników, niż je przewiduje niniejsza umowa, obowiązują na czas ich zawarcia.

3) Umowa niniejsza nie uprawnia do obniżenia istniejących warunków wynagrodzenia. Pracodawca nie może samodzielnie zamieniać ustalonych niniejszą umową świadczeń na inne.

Zamiana świadczeń na inne równowartościowe dopuszczalna jest tylko za obopólną ugodą, zawartą pisemnie lub wobec dwóch świadków. O ile porozumienie nie nastąpi, może pracodawca żądać ustalenia przez Komisję Rozjemczą warunków zamiany pewnych świadczeń na inne.

4) Zamiana świadczeń dokonana bez zgody pracownika albo bez orzeczenia Komisji Rozjemczej jest nieważna.

§ 3.

1) Umowa niniejsza obowiązuje na rok.
Rok służbowy rozpoczyna się 1 kwietnia 1939 r., a kończy się 31 marca 1940 r.

2) Obie strony obowiązuje wypowiedzenie indywidualnej umowy pracy przed upływem terminu jej wygaśnięcia, najpóźniej dnia 31 grudnia 1939 r., przy czym robotnikowi winien pracodawca wydać pisemne zaświadczenie o zwolnieniu.

3) Niewypowiedzenie umowy pracy do dnia 31 grudnia 1939 r. włącznie przedłuża milcząco umowę indywidualną na rok następny. Uchylenie się przez którąkolwiek ze stron od przyjęcia wypowiedzenia umowy pracy umowy tej nie przedłuża.

4) Zwolnionemu robotnikowi należy się 6 dni wolnych od pracy na wyszukanie posady bez potrącania świadczeń.

§ 4.

1) Pracodawca obowiązany jest w ciągu 30 dni od chwili wstąpienia do pracy wydać pracownikowi bezpłatnie książeczkę obrachunkową, zawierającą ilość wydanych mu ordynarii i pensji oraz spis powierzonych mu inwentarzy; do książeczki obrachunkowej mają być wpisane wydawane należności oraz potrącenia z należnych poborów, jako to: za opuszczone dni, za rozmyślnie wyrządzone szkody itp. Książeczka obrachunkowa ma służyć jako dowód dla Komisji Rozjemczej, stwierdzający ilość wydanych poborów. Jeden egzemplarz niniejszej umowy ma być przez pracodawcę wydany pracownikom danego folwarku na ręce ich przedstawiciela.

2) W razie zgubienia książeczki obrachunkowej przez ordynariusza służą jako dowód książki gospodarcze pracodawcy.

3) Za zgubioną lub zniszczoną książeczkę obrachunkową ma prawo pracodawca potrącić pracownikowi 50 gr, w zamian za to wydaje nową książeczkę obrachunkową.

§ 5.

1) Zawarcie indywidualnej umowy z pracownikiem nie może być uzależnione od trzymania przez niego najemnej czeladzi. Żona i inni członkowie rodziny pracownika nie mogą

być pociągani do żadnych robót z tytułu li tylko umowy z samym pracownikiem, lecz za pracę winni otrzymać osobne wynagrodzenie, ustalone dla odnośnej kategorii pracowników.

2) Żony ordynariuszy mogą być za obopólnym porozumieniem godzone tylko jako dojarki, inni członkowie rodziny jako: dojarki, robotnicy sezonowi lub stali robotnicy dzienni. Za małoletnich członków rodziny umowę zawiera ordynariusz.

§ 6.

1) Rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku może nastąpić na zasadzie orzeczenia Komisji Rozjemczej lub też wyroków sądów państwowych, działających według obowiązującego prawodawstwa i według kompetencji.

2) Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę między pracodawcami a robotnikami rolnymi regulują Komisje Rozjemcze bądź sądy państwowe według kompetencji. Skargi do Komisji Rozjemczej wnosi się do Inspektoratu Pracy w 2-ch równobrzmiących egzemplarzach, z których jeden ma być doręczony pozwanemu wraz z wezwaniem do jawienia się przed Komisją Rozjemczą. Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno:
a) pracodawcy wstrzymywać świadczeń,
b) pracownikowi przerywać pracy.

3) W wypadkach ciężkiego przewinienia może pracodawca zawiesić pracownika w pracy i wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem wszystkie świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez robotnika pracodawca winien wydać zaległe świadczenia wraz z dodatkiem miesięcznym wynoszącym 1% w zbożu i 2% w gotówce. Koszty świadków powołanych przez Komisję Rozjemczą oraz ich stratę czasu oraz stratę czasu pracownika ponosi ta strona, która spór przegrała. O wysokości tych kosztów orzeka Komisja Rozjemcza lub sąd państwowy.

Stosunek wzajemny.

§ 7.

1) Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracowników i ścisłe przestrzeganie umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac przewidzianych umową.

2) Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców. ścisłe przestrzeganie zawartych umów

oraz pilne i sumienne spełnianie obowiązków, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych, oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych, zatwierdzonych przez Inspektora Pracy, jako też dbałe i staranne obchodzenie się z powierzonym sobie inwentarzem żywym i martwym. Pracownik odpowiada wobec pracodawcy za powierzone sobie inwentarze żywe i martwe oraz za wszelkie szkody według postanowień ustawy cywilnej.

3) Pracownicy obowiązani są zapobiegać wszelkiemu naruszeniu własności pracodawcy przez współpracowników lub osoby trzecie.

Czas pracy.

§ 8.

1) Rozkład godzin ustala się podług poniższej tabeli, przy czym robotnicy fornale mają być zwalniani przed południem pół godziny wcześniej, aniżeli inne kategorie pracowników, a to dla koniecznego obrządku inwentarza.

2) Przyjmuje się czas środkowo europejski (kolejowy) z tym, że za początek pracy z rana i po południu uważa się wyjście z podwórza, a za koniec zejście z pola. Początek i koniec pracy zaznacza się sygnałem. O ile pole odległe jest więcej niż 2 km od podwórza, należy robotnika zwolnić z pracy o 10 minut wcześniej w stosunku do każdego kilometra powyżej 2-ch. W razie pilnej potrzeby poniższy podział pracy może być zmieniony, jednakże tylko w ten sposób, by ogólna ilość godzin została ta sama.

3) Na żądanie pracodawcy w razie pilnej potrzeby, tj. w czasie zasiewu i zbioru ziemiopłodów, pracownicy są obowiązani do pracy po za poniżej określonym czasem, lecz za osobnym wynagrodzeniem, wynoszącym 25 gr za godzinę.

4) Pracownik obowiązany jest zgłaszać się do pracy punktualnie w czasie, ustanowionym przez pracodawcę, zgodnie z warunkami umowy. Za wszelkie nieusprawiedliwione opóźnienia przysługuje pracodawcy prawo potrącenia 20 gr za każdą rozpoczętą godzinę.

5) Poniższy rozkład pracy nie obowiązuje w stosunku do pastuchów, stróżów nocnych i dozorców, o ile wykonywane przez nich roboty nie przekraczają ich zwykłych obowiązków.

6) W dni ulewne i wyjątkowej niepogody roboty w polu nie powinny być wykonywane.

Tabela czasu pracy.

Miesiąc		Praca do południa od godz. — do godz.	Przerwa na śniadanie godzin	Przerwa na obiad godzin	Praca po południu od godz. — do godz.	Przerwa na podwieczor. godzin
Styczeń		7,30—11,30	—	1½	1,00 — 3,30	—
Luty		7,00—11,30	—	1½	1,00 — 4,30	—
Marzec	1—10 11—20 21—31	6,30—11,30	—	1½	1,00 — 5,00 1,00 — 5,30 1,00 — 6,00	—
Kwiecień	1—10 11—20 21—30	6,00—11,30	½	1½	1,00 — 6,10 1,00 — 6,30 1,00 — 6,50	—
Maj	1—10 11—20 21—31	5,30—11,30	½	1½	1,00 — 7,00 1,00 — 7,20 1,00 — 7,30	½
Czerwiec	1—10 11—20 21—30	5,30—11,30	½	2	1,30 — 7,50 1,30 — 7,50 1,30 — 8,00	½
Lipiec	1—10 11—20 21—31	5,30—11,30	½	2	1,30 — 8,00 1,30 — 7,50 1,30 — 7,30	½
Sierpień	1—10 11—20 21—31	5,30—11,30	½	2	1,30 — 7,20 1,30 — 7,00 1,30 — 6,30	½
Wrzesień	1—10 11—20 21—30	5,30—11,30	½	1½	1,00 — 6,10 1,00 — 5,50 1,00 — 5,30	—
Październik	1—10 11—20 21—31	6,00—11,30	—	1½	1,00 — 5,20 1,00 — 4,50 1,00 — 4,20	—
Listopad		7,00—11,30	—	1½	1,00 — 4,20	—
Grudzień		7,00—11,30	—	1½	1,00 — 3,15	—

§ 9.

1) Obrządek inwentarza odbywa się po za godzinami pracy bez specjalnej dopłaty. Kolejne dyżury w nocy (noclegi w stajni) obowiązują wszystkich fornali; w dni świąteczne fornale obowiązani są do obrządku inwentarza, a kolejno jeden z nich obowiązany jest również do dyżurowania w stajni bez specjalnej dopłaty.

2) Pastuch jest wolny zupełnie od pracy co trzeci dzień świąteczny (w niedziele i święta).

3) Praca w dni świąteczne może być wykonywana tylko w nagłej potrzebie przy sprzęcie zboża i siana po cenie 35 gr za godzinę.

4) Wstawanie do obrządku inwentarza oraz naszykowanie wozów i narzędzi powinno mieć miejsce nie wcześniej niż 2 godziny przed rozpoczęciem czasu pracy unormowanym w § 8.

5) Obrok, siano itp. karma dla inwentarza powinna być przygotowana uprzednio w godzinach pracy w miejscach na to wyznaczonych. Stróże nocni mają codziennie wolny czas do zakończenia robót przedpołudniowych, następnie zaś mogą być zatrudnieni przy robotach koło inwentarza w domu itp. W miesiącach od 1 października do 31 marca stróż nocny otrzymuje od pracodawcy kożuch lub inne odpowiednio ciepłe okrycie na czas warty. W miesiącach listopadzie, grudniu i styczniu wolno stróża zatrudniać pracą tylko połączoną z nocnym stróżowaniem.

6) Stróż przyłapany na spaniu podczas pełnienia obowiązków stróżowania może być ukarany za pierwszym razem grzywną w wysokości 5 kg żyta, za drugim razem grzywną w wysokości 20 kg żyta, za trzecim razem wydaleniem.

Dnie świąteczne i dnie opuszczone.

§ 10.

1) Za dnie świąteczne uważa się następujące ustawą oznaczone święta rzymsko - katolickie i narodowe: Nowy Rok, Trzech Króli, Oczyszczenie Najśw. Panny Marii (2 lutego), Drugi Dzień Wielkiej Nocy, Trzeci Maj, Wniebowstąpienie Pańskie, Drugi Dzień Zielonych Świąt, Boże Ciało, Św. Piotra i Pawła, Wniebowzięcie Najśw. Panny Marii (15.VIII.), Wszystkich Świętych, Święto Państwowe 11 listopada, Niepokalane Poczęcie Najśw. Panny Marii (8.XII.), Pierwszy i Drugi Dzień Bożego Narodzenia, razem 15 dni.

2) O ile na podstawie obowiązujących zwyczajów miejscowych obchodzone są prócz wymienionych wyżej świąt jeszcze inne świąteczne dnie albo jeżeli przy pracownikach innego obrządku obchodzone są święta w innych lub w większej liczbie, przysługuje pracodawcy prawo zaliczenia wszystkich tego rodzaju dni świątecznych, których liczba przekracza wykazaną normę, do dni należnego pracownikowi płatnego urlopu.

3) Pracodawcy przysługuje jednak również prawo domagania się wykonywania pracy w dniach świąt zniesionych, zaś do pracowników, nie stosujących się do tego żądania, stosować potrącenia przewidziane w razie samowolnego i nieuzasadnionego ważnymi przyczynami opuszczenia dnia roboczego.

4) W razie samowolnego i nieusprawiedliwionego ważnymi przyczynami opuszczenia dnia roboczego przysługuje pracodawcy prawo potrącenia za każdy opuszczony dzień 10 kg żyta.

5) Za ważną przyczynę, usprawiedliwiającą opuszczenie dnia roboczego, uważa się między innymi stwierdzoną przez lekarza obłożną chorobą pracownika, zgłoszone poprzednio pracodawcy wezwanie ze strony władz lub zgłoszone u pracodawcy i uzasadnione pójście do lekarza.

Urlopy.

§ 11.

Pracownik otrzymuje w ciągu roku 8 dni płatnego urlopu w dni nieświąteczne. Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub jego zastępcą; pracownik w razie odmówienia mu urlopu otrzymuje za każdy dzień niewykorzystanego urlopu wynagrodzenie w wysokości 15 kg żyta.

Furmanki.

§ 12.

1) Pracownicy otrzymują w razie potrzeby:

a) zbiorową furmankę do jednego z najbliższych młynów i z młyna;

b) do zwózki w dnie powszednie swoich produktów rolnych, wyprodukowanych w tymże folwarku na polu deputatowym;

c) po księdza, w razie ciężkiej choroby, z chrztem, ślubem i pogrzebem;

d) jedną zbiorową furmankę na kwartał w dzień świąteczny, wybrany przez pracowników, do najbliższego miasteczka lub stacji kolejowej, o ile odległość tejże wynosi więcej niż 5 km.

2) Fornalowi jadącemu w interesie pracowników furmanką w dnie powszednie czy też świąteczne nie należy się żadne dodatkowe wynagrodzenie, jak również za kolejne wyjazdy w dnie świąteczne, po lekarza, akuszerkę, do kościoła itp. Wyjazdy noszące wyraźny charakter wyjazdów prywatnych pracodawców po za godzinami pracy winny być wynagradzane jako praca po za godzinami służbowymi.

3) W razie nieuzasadnionej odmowy dania furmanki pracownikom, przysługuje tymże prawo żądania zwrotu faktycznych kosztów za wynajęcie furmanki. Za uzasadnioną odmowę uważa się wyjątkową niemożność gospodarczą dania furmanki w dniu przez pracownika wybranym lub niezgłoszenie zapotrzebowania furmanki na 24 godzin.

Strawne i inne dodatki.

§ 13.

1) Pracownikowi wysłanemu w drogę po za obręb majątku w interesie pracodawcy na dłużej niż pół dnia należy się odpowiednie utrzymanie w naturze lub strawne za każdą pełną dobę 1.80 zł. Zaś jeżeli wyjazd trwa mniej niż pół doby 30 gr za śniadanie lub wieczerzę, a 50 gr za obiad. Nadto w razie konieczności najęcia noclegu należy się pracownikowi zwrot rzeczywistych wydatków poniesionych skutkiem najęcia noclegu. W drodze godziny pracy nie obowiązują.

2) Pracodawca jest obowiązany dać pracownikowi płócienną bluzę do siania sztucznych nawozów. Zaś do siania nawozów gryzących, tj. azotniaku i wapna dostarczyć ochraniaczy na oczy. W razie niedostarczenia przez pracodawcę ubrań i okularów ochronnych pracownik może odmówić wykonania pracy przy sianiu gryzących sztucznych nawozów. Do siania nawozów gryzących nie mogą być używane kobiety. Przy siewie nawozów gryzących należy się pracownikowi dopłata po 40 gr dziennie, zaś przy siewie innych nawozów po 20 gr dziennie.

WARUNKI WYNAGRODZENIA.

Płace w gotówce.

§ 14.

Ordynariusz pobiera płacę w gotówce w wysokości 120 zł rocznie, płatną kwartalnie lub miesięcznie z dołu.

Ordynaria.

§ 15.

1) Ordynaria winna być wydawana ordynariuszom w pierwszym miesiącu każdego kwartału. Ordynarię za drugi kwartał może pracodawca wydać w 2-ch równych ratach, z których pierwsza winna być wydawana 1 lipca, a druga — najpóźniej 15 sierpnia.

2) Pracodawca może pracownikowi, z którym umowa służbowa została rozwiązana, wydać 1/3 część ordynarii za ostatni kwartał z dołu.

3) Zboże wydawane na ordynarię musi być zdrowe i dobrze oczyszczone. W skład ordynarii wchodzi 2 q pszenicy i 6 q żyta, reszta w zbożu jadalnym. W powiatach wymienionych w punkcie 5a niniejszego paragrafu w skład ordynarii wchodzi 7 q żyta. W majątkach, gdzie nie sieją pszenicy, wydaje się żyto w wysokości za 1 q pszenicy 1.30 q żyta.

4) Mielenie zboża odbywa się na koszt pracodawcy w młynie przez niego wskazanym, przy czym nie więcej niż połowa ordynarii na pytel. W zamian za mielenie pracodawca może wydać pracownikowi dodatkową ilość żyta równą 10% ustalonej ordynarii.

5) W stosunku rocznym obowiązują następujące normy ordynarii w poszczególnych powiatach:

a) Bóbrka, Borszczów, Czortków, Drohobycz, Horodenka, Kołomyja, Kopyczyńce, Sokal, Przemyśl, Rudki, Sambor, Skałat, Śniatyn, Tarnopol, Trembowla i Zaleszczyki — 12 q.

b) Brody, Brzeżany, Buczacz, Gródek Jagielloński, Kamionka Strumiłowa, Mościska, Lwów, Podhajce, Przemyślany, Radziechów, Rawa Ruska, Rohatyn, Stani-

sławów, Stryj, Tłumacz, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew i Żydaczów — 11 q.

c) Obszar b. powiatu bohorodczańskiego — Dobromil, Dolina, Jaworów, Kałusz, Kosów, Lesko, Lubaczów, Nadwórna, obszar b. powiatu peczeniżyńskiego — Skole, obszar b. powiatu starosamborskiego i Turka — 10 q.

Ziemia pod ziemniaki.

§ 16.

1) Ordynariusz otrzymuje 30 a pola wynawożonego i obrobionego dworskimi końmi pod ziemniaki. Pole przeznaczone pod ziemniaki powinno być w takim samym stanie, jak pole przeznaczone pod ziemniaki dworskie. Sadzenie ziemniaków winno się odbywać w połowie pomiędzy początkiem a końcem sadzenia ziemniaków dworskich. Przygotowanie mechaniczne ziemi pod ziemniaki i obróbka ich winny być takie, jak pod ziemniaki dworskie.

2) Zastrzega się, że wszystkie ziemniaki pracowników winny być sadzone obok siebie w jednym miejscu. W razie gdyby pracownik nie otrzymał deputatu gruntowego pod ziemniaki w określonej powyżej ilości, obowiązany będzie pracodawca dać pracownikowi 32 q gotowych ziemniaków, a to jesienią po wykopaniu. Ziemniaki wydawane winny być zdrowe, w miarę możności suche, bez ziemi i na żądanie robotnika przeważone.

3) Robotnicy mieszkający w budynkach dworskich otrzymują ponadto 3 a 60 m^2 pola obrobionego i wynawożonego w pobliżu domów pod ogrodowiznę, zaś pracownicy mieszkający we własnych budynkach taki sam dodatkowy obszar w polu przeznaczonym pod ziemniaki służby.

4) O ile przeznaczone pole pod ziemniaki dla ordynariusza przygotowane zostanie w terminie spóźnionym, tj. po 1-szym czerwca, może pracownik odmówić przyjęcia przydziału ziemi pod ziemniaki, a domagać się ekwiwalentu gotowych ziemniaków.

5) Ordynariusz obowiązany jest do utrzymywania przydzielonego pola w porządku, bez chwastów, w przeciwnym razie pracodawca może wykonać tę robotę po upomnieniu ordynariusza na jego koszt.

Utrzymanie inwentarza.

§ 17.

1) Ordynariusz ma prawo trzymać jedną krowę z przychówkiem od tejże do 2-ch miesięcy. Pracodawca daje latem bezpłatne utrzymanie na wystarczającym pastwisku, takim jak i dla bydła dworskiego, z wyjątkiem sztucznych pastwisk. W razie braku odpowiedniego pastwiska winni pracownicy dla krów otrzymać zieloną paszę.

2) Na zimę wydaje się na każdą krowę 6 q gotowych ziemniaków lub 9 q buraków, albo też 12 q liści z buraków cukrowych należycie zakonserwowanych, albo 12 q wytłoków dołowanych lub 15 litrów wywaru dziennie na jedną krowę. Po za tym 8 kg sieczki i plew zbożowych dziennie na jedną krowę.

3) Zamiast wyżej wymienionych dodatków do sieczki i plew zbożowych pracodawca może wydać pracownikowi 15 a łąki dwukośnej lub dwa razy większy obszar łąki jednokośnej, albo 5 a 40 m^2 ziemi obrobionej i wynawożonej tak jak pod ziemniaki na każdą krowę. O ile pracownik nie otrzymuje żadnego utrzymania dla krowy w zimie, winien otrzymać jako ekwiwalent siano z 30 a dwukośnej łąki albo z dwa razy większego obszaru łąki jednokośnej. Słomę na ściółkę dla inwentarza otrzymują pracownicy w miarę potrzeby, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli nawóz przypada na własność pracodawcy.

4) Pracodawca obowiązany jest dać pracownikowi pomieszczenie dla bydła we wspólnej czeladnej oborze lub specjalnie na to przeznaczonym budynku. Jeżeli zaś pracownik mieszka w budynku dworskim, ma otrzymać także pomieszczenie dla 2-ch sztuk trzody chlewnej, na opał i ziemniaki, nadto w razie potrzeby słomę do sienników oraz do krycia ziemniaków na zimę. Ordynariuszom wolno trzymać kury, jednakże nie więcej niż 14 sztuk.

5) Pracodawcy, którzy nie dadzą ordynariuszom mieszkającym w dworskich budynkach pomieszczenia dla trzody chlewnej, winni wypłacić odszkodowanie w wysokości 20 zł rocznie w tym wypadku, o ile pracownik istotnie trzyma trzodę chlewną i zawiadomi o tym pracodawcę.

6) Jeżeli pracodawca zabrania trzymania bydła lub jeżeli pracownikowi krowa zginęła, otrzyma pracownik zamiast utrzymania krów w ciągu 6-ciu miesięcy letnich po 3 litry, zaś w ciągu 6 miesięcy zimowych po 2 litry niezbieranego mleka dziennie.

Jeżeli jednak pracownik nie korzysta z prawa trzymania bydła, otrzymuje w ciągu 6 miesięcy letnich po $2^1/_2$ litra, a w ciągu 6 miesięcy zimowych po $1^1/_2$ litra niezbieranego mleka dziennie.

7) Jeżeli w danym folwarku żaden z pracowników krowy nie trzyma, to uważa się to za dowód, że pracodawca krów trzymać nie pozwala.

8) Robotnicy mieszkający we własnych budynkach, a nie otrzymujący od pracodawcy latem pastwiska, ani też zimą paszy, ani mleka, otrzymywać będą jako ekwiwalent za wyżej wymienione świadczenia siano z 60 a łąki dwukośnej lub z dwa razy większego obszaru łąki jednokośnej.

9) Obie strony obowiązuje stan rzeczy przyjęty przy zawieraniu umów indywidualnych, a zmiany w ciągu roku są dopuszczalne po za wypadkami losowymi tylko w drodze obopólnego porozumienia.

Mieszkania pracowników.

§ 18.

1) Ordynariusz otrzymuje mieszkanie, składające się co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą oraz z komory. Izby winny być wytynkowane, a co najmniej dokładnie wylepione, ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach. W oknach mają być całe szyby, zaś w razie stłuczenia szyby pracownik jest obowiązany wstawić ją w ciągu 2-ch tygodni. Wapna do bielenia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie. Mieszkania mają być ze szczelnym dachem. Tam, gdzie dachy lub piece są popsute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich. W majątkach, które wydają na opał węgiel, piece muszą być dostosowane do opału węglem. W majątkach, gdzie woda zacieka do piwnic i mieszkań pracowników, winny być one zabezpieczone w ciągu lata od wody napływowej. O ile w mieszkaniach pracowników nie ma podłóg drewnianych, pracodawca wydaje dodatkowo 1 m p. drzewa twardego ponad normę przewidzianą w § 20.

2) Pracodawca i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowymi lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia. Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości aniżeli 20 m od mieszkań służbowych, a pra-

cownicy mają składać nawóz ze swych chlewów w przeznaczonym na to miejscu. W pobliżu mieszkań mają się znajdować zasłonięte ustępy w dostatecznej ilości, które pracownicy obowiązani są utrzymywać w porządku i czystości.

3) Gdzie jest odpowiednie pomieszczenie w dotychczasowych budynkach, jak również przy mieszkaniach nowo wybudowanych, winna być urządzona łaźnia. W innych majątkach, o ile istnieje możliwość, pracodawcy są obowiązani do urządzenia pracownikom kąpieli.

4) Pracownicy są obowiązani utrzymywać mieszkania w porządku i odpowiadają za wszelkie uszkodzenia rozmyślnie wyrządzone.

5) Trzymanie żywego inwentarza w mieszkaniach jest stanowczo wzbronione. Sublokatorów nie wolno przyjmować bez zgody pracodawcy, któremu przy wprowadzeniu się ma być zameldowany skład rodziny.

6) Jeżeli pracownik nie posiada własnego mieszkania i nie korzysta z ważnych powodów z mieszkania dostarczonego przez pracodawcę, otrzymuje jako równoważnik 4 zł miesięcznie.

Opał.

§ 19.

1) Ordynariusz otrzyma 5 m p. drzewa twardego i 4 m p. drzewa miękkiego rocznie; zamiast 1 m p. drewna twardego może pracodawca wydać $1^1/_4$ m p. drewna miękkiego, $2^1/_2$ q węgla lub 1 kupę twardych gałęzi; zamiast 1 m p. drewna miękkiego może pracodawca wydać 2 q węgla lub 1 kupę miękkich gałęzi.

2) Wymiary kupki mają wynosić $1^1/_4$ m szerokości, 1 m wysokości i 3 m długości. Gałęzie muszą pochodzić ze zrębów poprzedniego roku kalendarzowego i mieć w grubym końcu 5 cm średnicy. W razie wydawania węgla, co najmniej $^1/_3$ część należnego opału winna być wydana w drzewie.

3) W okolicach, gdzie ludność miejscowa używa innego opału niż drzewo i węgiel, np. słomy i torfu, można za zgodą ordynariusza zastąpić 4 m p. drewna miękkiego tymże opałem, w ilości posiadającej taką samą wartość opałową.

4) Jeżeli jedno mieszkanie zajmuje kilku ordynariuszy, ma jeden ordynariusz otrzymać cały należny opał w naturze, zaś pozostali mogą otrzymać połowę w naturze, zaś za resztę

równowartość w gotówce według ceny obowiązującej w lesie, z którego dany pracodawca opał pobiera.

5) Opał wydaje się z góry kwartalnie lub miesięcznie. Wybór materiału opałowego przysługuje pracodawcy. Dostawy opału uskutecznia pracodawca. Pracownikom nie wolno sprzedawać opału. Pracownikom mieszkającym w mieszkaniach dworskich, niezabezpieczonych należycie przed zimnem, wydaje się 1 m p. drzewa miękkiego więcej.

Warunki wynagrodzenia robotników płci męskiej w wieku poniżej lat 24.

§ 20.

1) Wszyscy ordynariusze płci męskiej w wieku od ukończonych lat 18 do ukończonego 21 roku życia otrzymują pobory wymienione w §§ 14 do 21 z następującymi zmianami: 96 zł pensji rocznej, zboża o 1 q mniej, pola pod ziemniaki 15 a, 4 m p. opału, mleka zimą 1 litr, latem 1$^1/_2$ litra dziennie, albo utrzymanie dla jednej krowy zimą, albo pastwisko dla tejże krowy latem.

2) Kawalerowie nie będący jedynymi żywicielami rodziny otrzymują od ukończonych lat 21 do ukończonych lat 24 120 złotych rocznie oraz o $^1/_2$ q zboża więcej niż ordynariusze wymienieni w punkcie 1) niniejszego paragrafu.

3) Od ukończonego 21 roku życia otrzymują wszyscy żonaci oraz kawalerowie, o ile są jedynymi żywicielami rodziny, pobory ustalone w §§ 14 — 19.

4) Posiadanie gruntu nie większej ilości niż 25 a nie uważa się w tym wypadku za inne źródło dochodu.

Warunki wynagrodzenia gumiennych, karbowych i polowych.

§ 21.

1) Gumienni, karbowi i polowi otrzymują wynagrodzenie unormowane w §§ 14 — 19 z następującymi zmianami: płaca gotówkowa gumiennych i karbowych 174 zł, polowych 144 zł rocznie.

2) Gumienni i karbowi otrzymują o 1 q pszenicy więcej niż fornale oraz dodatek 1 litr mleka dziennie ponad pobory ustalone w § 17, a to bez względu na to, czy otrzymują mleko w naturze, czy też utrzymanie dla jednej krowy, jak przewiduje § 17.

§ 22.

1) Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwalniać li tylko z tytułu starczej niezdolności do pracy tych pracowników, którzy na dobro tego pracodawcy lub danej majętności przepracowali pełnych 35 lat lub najmniej 25 lat, lecz w tym ostatnim wypadku tylko wówczas, gdy przekroczyli 55 lat życia.

2) Pracodawcy mogą jednak pracowników wymienionych powyżej w ustępie 1-szym przenieść do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy na emeryturę z powodu starczej niezdolności do pracy, która to emerytura winna zapewnić emerytowanemu 50% normalnych poborów.

3) Za lata służby liczy się lata od ukończonego 21 roku życia.

Zapomogi na wypadek śmierci.

§ 23.

Na wypadek śmierci pracownika otrzymuje jego żona i dzieci przez pół roku wolne mieszkanie, a pobory za jeden kwartał. O ile ziemniaki zostaną zasadzone przed śmiercią pracownika, zbiór ich przypada na własność rodziny zmarłego.

DZIAŁ II.

Dziewczęta stajenne.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnionych przez nich dziewcząt stajennych.

§ 2.

Do obowiązków dziewcząt stajennych należy obrządek inwentarza.

Wynagrodzenie.

§ 3.

1) Dziewczęta stajenne otrzymują 96 zł pensji rocznie, 9 q zboża ordynarii, w czym 2 q pszenicy i przemiał; ponadto po

2 litry mleka niezbieranego dziennie i 15 a ziemi pod ziemniaki.

2) Dziewczęta stajenne, mieszkające w dworskich mieszkaniach, otrzymują dostateczną ilość opału dla należytego ogrzania mieszkań i ugotowania strawy.

§ 4.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3, 4, 6, 7, 8, p. 2 § 9, 10, 11, 12, pp. 2, 3, 4 § 15, pp. 1, 2, 4, 5 § 16, z wyjątkiem ilości ziemi i ziemniaków, §§ 22 i 23 Działu I-go niniejszej umowy.

DZIAŁ III.

Rzemieślnicy.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnionych przez nich rzemieślników, a to: kowali i stelmachów.

§ 2.

a) Rzemieślnicy nie posiadający pisemnych kwalifikacji, którzy się wykażą trzyletnią samodzielną pracą i dowodem, że rzeczywiście pełnią funkcje rzemieślników (kowali i stelmachów) oraz rzemieślnicy, którzy nie posiadają jeszcze kwalifikacji wymienionych w punktach b) i c) tego paragrafu, otrzymują o 1 q pszenicy i 1 q żyta ordynarii więcej niż fornale i pensję 132 zł rocznie, resztę zaś poborów taką samą jak fornale (§§ 14 — 19).

b) Rzemieślnicy (kowale i stelmachowie), którzy się wykażą dyplomem wyzwolin na czeladnika i świadectwem co najmniej 5-cio letniej pracy zawodowej po wyzwoleniu, otrzymują te same pobory, co fornale (§§ 14 — 19), z następującymi zmianami: pensja gotówkowa 216 zł rocznie, ordynarii o 1 q pszenicy i 1 q żyta więcej. Rzemieślnicy ci mają prawo do trzymania 2-ch krów. Jeżeli rzemieślnik trzyma jedną krowę lub jeżeli nie otrzyma zezwolenia na trzymanie drugiej krowy, otrzymuje w zamian za to 1 litr mleka dziennie. W razie zupełnego zakazu trzymania krów otrzymuje rzemieślnik w 6-ciu miesiącach zimowych po 3 l, w 6-ciu miesiącach letnich po 5 l mleka niezbieranego dziennie.

c) Rzemieślnicy (kowale i stelmachowie), którzy się wykażą dyplomem wyzwolin na czeladnika i świadectwem co najmniej 15-to letniej pracy zawodowej po wyzwoleniu, otrzymują te same pobory, co rzemieślnicy wymienieni pod b) niniejszego paragrafu z tą różnicą, że płaca gotówkowa wynosi 288 zł rocznie, zaś ordynaria o 1 q pszenicy i 2 q żyta więcej niż fornale.

Pracodawca nie może żądać, by rzemieślnik ze swych poborów opłacał pomocnika.

Za wszelkie nieusprawiedliwione spóźnienie się rzemieślnika do pracy, po uprzednim upomnieniu, może pracodawca potrącić rzemieślnikowi 60 gr za każdą rozpoczętą godzinę.

§ 3.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 1 (p. 2), 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 z tym, że praca rzemieślników rozpoczyna się na pół godziny przed wyjazdem fornali w pole, §§ 9 (p. 3), 10, 11, 12, 13 (p. 1), 15 (p. 2, 3, 4), 16, 17, 18, 19, 22, 23 Działu I-go niniejszej umowy.

DZIAŁ IV.

Dojarki.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnionych przez nich dojarek.

§ 2.

Za dojarki uważa się kobiety i dziewczęta, których obowiązkiem jest wyłącznie dojenie krów i mycie stajennego naczynia mleczarskiego. Dojarka nie jest obowiązana doić więcej niż 10 krów.

Wynagrodzenie.

§ 3.

1) Dojarki otrzymują 1.20 zł miesięcznie za dojenie jednej krowy.

2) Prócz powyższego wynagrodzenia otrzymują dojarki bezpłatnie fartuch do dojenia lub 4 zł rocznie na zakup tegoż. Fartuch ten zostaje własnością pracodawcy. W razie zgubienia lub zniszczenia fartucha po za pracą przy dojeniu, pracodawca ma prawo odkupić fartuch na koszt dojarki.

§ 4.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3 (p. 1) 6, 7, 9 (p. 2) Działu I-go niniejszej umowy.

DZIAŁ V.

Stali dzienni robotnicy.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony stale zatrudnionych przez nich robotników dziennych.

§ 2.

Za stałych dziennych robotników rolnych uważa się tych robotników, którzy zawierają z pracodawcą indywidualną umowę, godząc się do stałego uczęszczania do pracy na warunkach w niniejszej umowie ustalonych i których ilość dni pracy wynosi nie mniej niż 200 w ciągu roku, przy jednoczesnym oznaczeniu ilości dni pracy w okresie letnim i zimowym.

§ 3.

1) W celu ustalenia wynagrodzenia stałych dziennych robotników tworzy się 3 kategorie robotników, a to:

I kobiety ponad 16 lat i mężczyźni od 17 — 20 lat,

II mężczyźni od lat 21 — 24,

III mężczyźni ponad lat 24.

2) Obszar województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego dzieli się na dwa rejony, a mianowicie:

I. Powiaty: Bóbrka, Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Drohobycz, Gródek Jagielloński, Horodenka, Kamionka Strumiłowa, Kołomyja, Kopyczyńce, Lwów, Mościska, Podhajce, Przemyśl, Przemyślany, Radziechów, Rawa Ruska, Rohatyn, Rudki, Sambor, Skałat, Śniatyn, Sokal, Stanisłowów, Stryj, Tarnopol, Tłumacz, Trembowla, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew i Żydaczów.

II. Powiaty: Obszar b. powiatu bohorodczańskiego, Dobromil, Dolina, Jaworów, Kałusz, Kosów, Lesko, Lubaczów, Nadwórna, obszar b. powiatu peczeniżyńskiego i starosamborskiego, Skole i Turka.

Wynagrodzenie.

§ 4.

1) Minimalne ogólne wynagrodzenie dla stałych robotników dziennych za dzień pracy ustala się w złotych według poniższej tabeli:

	Okresy	Rejony	Kategorie I	Kategorie II	Kategorie III
I	Kwiecień Maj Czerwiec	1	1.00	1.10	1.20
		2	0.90	1.00	1.10
II	Lipiec Sierpień Wrzesień Październik	1	1.30	1.40	1.60
		2	1.20	1.30	1.50
III	Listopad Grudzień Styczeń Luty Marzec	1	0.90	1.00	1.10
		2	0.80	0.90	1.00

2) Zarobki stałych robotników dziennych będą wypłacane co tydzień z dołu, przy czym przez pierwsze 60 dni roboczych pracodawca ma prawo zatrzymać $^{1}/_{3}$ część zarobku tytułem kaucji, którą wypłaca się z końcem okresu, na jaki została zawarta umowa, nie później jednak niż z końcem marca 1940 r.

§ 5.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3 (p. 1), 6, 7, 8 Działu I-go niniejszej umowy.

DZIAŁ VI.

Robotnicy sezonowi.

§ 1.

Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców rolnych, z drugiej zaś strony zatrudnionych przez nich robotników sezonowych.

§ 2.

1) Za robotników sezonowych uważa się tych robotników, którzy kontraktowo obowiązują się do stałej pracy w sezonie, od dnia zakontraktowania ich aż do ukończenia wszystkich robót rolnych.

2) O ile okres, na który umowa ma obowiązywać, nie był z góry ustalony, obowiązuje obustronne 14-to dniowe wypowiedzenie.

Wynagrodzenie.

§ 3.

1) Minimalne miesięczne wynagrodzenie sezonowych robotników miejscowych i zamiejscowych ustala się według poniższej tabeli:

Rejony	Kategorie		
	I	II	III
I-szy	20 zł	24 zł	28 zł
II-gi	16 zł	20 zł	24 zł

2) Wypłatę powyżej ustalonego wynagrodzenia robotników sezonowych uskutecznia się co miesiąc z dołu z tym, że jako kaucję zatrzymuje się przez okres 2 miesięcy 50% wypłaty gotówkowej; zatrzymaną sumę wypłaca się robotnikowi najpóźniej w ostatnim dniu okresu, na jaki sezonowy robotnik został zgodzony.

3) Ponad wyżej ustalone wynagrodzenie otrzymują robotnicy sezonowi deputat:

a) Miejscowi kwartalnie z dołu: 100 kg żyta, 30 kg pszenicy, 30 kg jęczmienia i 400 kg ziemniaków. Ziemniaki można wydać w jesieni po zbiorach.

b) Zamiejscowi tygodniowo z góry: 15 kg ziemniaków, 3½ l mleka niezbieranego, 3½ kg mąki żytniej, 1 kg mąki pszennej, 1 kg kaszy, 0,25 kg słoniny i 0,25 kg soli.

4) Za obopólnym porozumieniem może być dokonana zmiana ustalonych naturalii na inne.

5) Zboże wydawane sezonowym robotnikom musi być dobre, zdrowe i dobrze oczyszczone.

6) Podział na rejony i kategorie — jak dla stałych dziennych robotników.

§ 4.

1) Sezonowym robotnikom zamiejscowym dostarcza pracodawca wspólne mieszkanie, oddzielne dla mężczyzn, a oddzielne dla kobiet, wspólne ognisko do gotowania strawy i prania bielizny, bezpłatny opał i światło oraz inwentarz kuchenny, jak garnki do gotowania, miski do jedzenia, wiadra do wody, kubki do picia i siekierę do rąbania drewna.

2) Na 25 robotników przypada jedna kucharka opłacana przez pracodawcę i jest ona wtedy zwolniona od innej pracy.

§ 5.

Koszty podróży do miejsca pracy ponosi pracodawca. Robotnicy sezonowi zamiejscowi, którzy przepracowali u jednego pracodawcy cały sezon, na który zawarli umowę o pracę, otrzymują także koszty podróży powrotnej.

§ 6.

Wszelkie narzędzia potrzebne robotnikom dostarcza pracodawca bezpłatnie, jednakże muszą one być po skończonej pracy zwrócone. Za brakujące lub rozmyślnie zepsute narzę-

dzia i inwentarz kuchenny odpowiada robotnik, któremu narzędzie lub inwentarz wydano.

§ 7.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 6, 7, 8 Działu I-go niniejszej umowy.

DZIAŁ VII.

Inni robotnicy dzienni, nie objęci działem V i VI niniejszej umowy, otrzymują wynagrodzenie za dzień pracy w okresach I-ym i II-gim wymienionych w § 4-ym Działu V-go za czas pracy unormowany § 8 Dz. I w wysokości nie mniejszej niż odpowiednie kategorie stałych robotników dziennych.

DZIAŁ VIII.

Straż leśna.

§ 1.

1) Umowa niniejsza dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych, z wyjątkiem lasów państwowych, posiadających obszaru leśnego nie mniej niż 150 ha, z drugiej zaś strony stałych fizycznych pracowników leśnych, zatrudnionych jako straż leśna (gajowych, borowych itp.).

2) Tych stałych fizycznych pracowników leśnych dzieli się na dwie kategorie, a mianowicie:

a) gajowych lub borowych, których zadaniem jest pełnienie wszelkiego rodzaju funkcji wchodzących w zakres służby leśnej;
b) strażników leśnych, których obowiązkiem jest wyłącznie pilnowanie lasów przed szkodami.

3) Inwalidzi, pracujący na równi z pozostałymi pracownikami z normalną zdolnością do pracy w leśnictwie, pobierają równe z nimi wynagrodzenie tak w gotówce, jak i w naturaliach. Inwalidzi o zmniejszonej zdolności do pracy oraz pracownicy nie posiadający pełni sił fizycznych mogą być godzeni na niższych warunkach.

4) Za stałych pracowników leśnych nie uważa się osób, których czynność polega wyłącznie na dorywczym dozorowaniu lasów celem ochrony przed szkodami i kradzieżą.

5) Pracownicy leśni zatrudnieni na obszarach od 75-ciu do 150 ha otrzymują pobory jak fornale.

§ 2.

Pracownicy objęci niniejszą umową nie mogą być używani przez zastępców pracodawców do posług osobistych.

WARUNKI WYNAGRODZENIA.

W gotówce.

§ 3.

1) Pracownicy straży leśnej, określeni w § 1 pkt. 2 lit. a, zatrudnieni na obszarze poniżej 250 ha, pobierają minimalną płacę w gotówce w wysokości 144 zł rocznie, zaś na obszarze od 250 ha 168 zł rocznie.

2) Strażnicy leśni, określeni w § 1 pkt. 2 lit. b, pobierają minimalną płacę w gotówce bez względu na obszar 144 zł rocznie.

3) Wynagrodzenie powyższe płatne jest kwartalnie lub miesięcznie z dołu.

W naturaliach.

§ 4.

1) Oprócz wynagrodzenia gotówkowego pracownicy straży leśnej, wymienieni w punkcie 2 a § 1, otrzymują orny grunt deputatowy w naturze, który na gruntach dobrych wynosi co najmniej 1.8 ha, zaś na lichych do 3.2 ha.

Dla pracowników leśnych, wymienionych w punkcie 2 b § 1, orny grunt deputatowy w naturze ma wynosić na gruntach dobrych co najmniej 1.5 ha, zaś na lichych do 3.0 ha.

2) Grunt deputatowy winien być położony niezbyt odlegle od mieszkania strażnika lasowego.

3) Grunty oddane do użytku straży leśnej nie mogą być osobom trzecim wydzierżawiane. Przy tych gruntach musi pozostać wszelki naturalny nawóz, wyprodukowany w obrębie osiedla pracownika straży leśnej.

4) Po ustaniu stosunku służbowego obowiązuje zasada, że za pełny rok służbowy należy się pracownikowi jednorazowy plon z gruntu deputatowego, za część roku pracy należy mu się taka część plonu jednorocznego, jaką część z odnośnego roku przepracował. Powyżej wspomniana część plonu

ma być oznaczona w porozumieniu się pracodawcy z pracownikiem, a należąca się uprawnionemu część ma mu być dana w naturaliach lub w równowartości pieniężnej według cen miejscowych w obu wypadkach po strąceniu nieponiesionych przez pracownika kosztów produkcji, obliczonych na podstawie miejscowych cen robocizny i nasienia. W razie różnicy zapatrywań co do takiego rozrachunku decyduje Komisja Rozjemcza.

§ 5.

1) W razie braku gruntu deputatowego, odpowiadającego warunkom określonym w § 4, otrzymuje pracownik jako ekwiwalent za grunt deputatowy ordynarię w ilości poniżej określonej.

2) Ordynaria w zbożu dla pracowników straży leśnej, zatrudnionych na obszarze poniżej 250 ha, wynosi 12 q zboża twardego, zaś na obszarze powyżej 250 ha wynosi 14 q zboża twardego. Strażnicy leśni, określeni w pkt. 2 lit. b § 1, pobierają ordynarię bez względu na obszar po 11 q zboża twardego. Ponadto otrzymuje każdy pracownik objęty tą umową 32 q gotowych ziemniaków. Pracodawca może w zamian za gotowe ziemniaki dać pracownikowi 30 a pola wynawożonego i obrobionego końmi pracodawcy pod ziemniaki.

3) Ziemniaki wydane powinny być zdrowe i bez ziemi.

4) O ile pracownik nie posiada własnych koni, zboże i ziemniaki należne mu z tytułu ordynarii winny być dostarczone do mieszkania pracownika na koszt pracodawcy.

5) Poza tym obowiązuje pkt. 1 i 3 § 16 Działu 1-go niniejszej umowy.

§ 6.

Pracownik straży leśnej ma prawo trzymać 2 krowy z przychówkiem od tejże do 6-ciu tygodni. Na utrzymanie tych krów otrzymuje pracownik: 1/2 ha łąki dwukośnej lub 1 ha jednokośnej i pastwisko w miejscu wskazanym przez pracodawcę.

§ 7.

Pracownik straży leśnej ma prawo do trzymania dowolnych ilości trzody chlewnej w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

Opał.

§ 8.

1) Pracownik straży leśnej, określony w p. 2 l. a § 1, otrzymuje w stosunku rocznym drewna opałowego twardego 16 m p lub 20 m p drewna miękkiego, bez względu na obszar, na jakim pracuje. Pracownik straży leśnej, określony w p. 2 lit. b § 1, otrzymuje 12 m p drewna opałowego twardego lub 15 m p drewna miękkiego; 1 m p drewna twardego równa się $1^1/_4$ m p drewna miękkiego lub 1 kupie twardych gałęzi o pojemności 3 m p; 1 m p drewna miękkiego równa się jednej kupie miękkich gałęzi o pojemności 3 m p. Gałęzie muszą mieć w grubszym końcu w czole kupy nie mniej niż 5 cm średnicy.

2) Opał wydaje się pracownikowi z góry co najmniej na jeden miesiąc.

3) O ile pracownik nie posiada koni, opał winien być dostarczony mu na miejsce zamieszkania kosztem pracodawcy.

4) Pracownikowi nie wolno sprzedawać opału.

§ 9.

1) Niezależnie od wynagrodzenia przewidzianego w §§ poprzednich, otrzymuje pracownik straży leśnej, wymieniony w pkt 2 lit. a § 1:

a) na jeden rok w mies. październiku buty,

b) „ „ „ „ „ czapkę lub kapelusz.

2) Wymienione przedmioty przechodzą po czasie, na który zostały wydane, na własność pracownika.

3) W razie opuszczenia lub utraty posady przez pracownika winien on zwrócić pracodawcy niezamortyzowaną część rzeczywistej ceny kupna tych przedmiotów umundurowania.

§ 10.

Pracownikowi wzywanemu do sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesie pracodawcy wypłacane będzie strawne: za całą dobę 1 zł 80 gr, za $^1/_2$ doby 90 gr.

Mieszkania.

§ 11.

1) Mieszkanie pracownika straży leśnej winno się składać co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą, mieszczą-

cej w sobie kuchnię, i z komory. Gdy istniejące budynki na to pozwalają oraz w razie budowania nowych pomieszczeń dla pracowników straży leśnej, mieszkanie takie winno się składać z jednej izby z komorą i kuchni.

2) Podłogi mają być położone, a piece doprowadzone do należytego porządku przed pierwszym listopada.

3) Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gajówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek itp.

4) Drobny remont mieszkania i budynków gospodarczych, nie wymagający sił fachowych, uskutecznia pracownik sam materiałami dostarczonymi przez pracodawcę.

5) Poza tym obowiązuje § 18 Działu I-go niniejszej umowy.

§ 12.

Pracownicy straży leśnej, prowadzący gospodarstwo na przydzielonych im deputatach gruntowych i łąkowych, muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie swych zbiorów, dobytku i narzędzi.

Urlopy.

§ 13.

1) Pracownik straży leśnej otrzymuje w ciągu roku 8 dni urlopu w dni nieświąteczne bez potrącenia świadczeń.

2) Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą lub przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów spowodowanych pisemnym wezwaniem władz państwowych.

3) Pracownik na czas uzyskanego urlopu winien na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca w stosunku równoważnika od 10—20 kg żyta dziennie według cen miejscowych.

§ 14.

O ile pracownik nie utrzymuje własnych koni, to w razie potrzeby otrzymuje na koszt pracodawcy furmankę po księdza, w razie ciężkiej choroby, z chrztem, ślubem i pogrzebem.

Zapomogi na wypadek śmierci.

§ 15.

1) Na wypadek śmierci pracownika otrzymuje jego żona i dzieci przez $1/2$ roku wolne mieszkanie, a pobory za jeden kwartał.

2) Obliczenie poborów za kwartał pośmiertny następuje, analogicznie do postanowień p. 4 § 4.

§ 16.

Oprócz powyższego obowiązują §§ 2, 3, 4, 6, 7, 22 Działu I-go niniejszej umowy.

Lwów, dnia 17 stycznia 1939 r.

Przewodniczący:
(—) *inż. Stanisław Zwoliński*
okręgowy inspektor pracy

Za Związek Ziemian Wschodnich Województw Małopolski:
(—) *Józef Geringer*
(—) *inż. Lucjan Turnau*
(—) *inż. Jan Pragłowski*

Za Związek Małopolskich Rolników:
(—) *dr Edward Taube*

Za Związek Dzierżawców Rolnych:
(—) *inż. Tadeusz Schwarzenberg - Czerny*

Za Związek Robotników Rolnych i Leśnych Z. Z. P.:
(—) *Antoni Renn*
(—) *Władysław Ćwierkiewicz*
(—) *Tadeusz Knysz*

Za Związek Robotników Rolnych i Leśnych „Siejba":
(—) *dr Stanisław Dręgiewicz*
(—) *Piotr Lemejda*

Za Polski Związek Zawodowy Robotników Rolnych i Leśnych Z. P. Z. Z.:
(—) *Bogdan Reich*
(—) *Maksymilian Szulc*

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 105083. 9.II.1939. 1000.

Prenumerata roczna 20 zł. **Cena niniejszego numeru 50 gr.**